

לעומקו של מקרא

דברי עומק
בפרשת השבוע ובמועדים

צו - פרה
ה'תשפ"ד

בכל ענייני הקונטרס ניתן לפנות

לטל': 052-7675895

גור-אריה צור

מודיעין עילית

ניתן להצטרף לתפוצת מייל:

leshem895@gmail.com

לעומקו של מקרא צו-פרה

ובזה נעץ סוף הפרשה בתחילתה ותחילתה בסופה. ללמד על חביבות מצות הכהונה לפני ה', על כל פרטיה ודקדוקיה.

דרשת חסרון כיס

צו אֶת-אַהֲרֹן וְאֶת-בְּנָיו לֵאמֹר וגו' מובא ברש"י, ביותר צריך הכתוב לזרז במקום שיש בו חסרון כיס.

ורש"י בפירושו סתם ולא פירש מה הוא החסרון כיס, ואשר על כן רבו הדיעות במפרשים.

שיטת הרא"ם שלא בא ר' שמעון לחלוק, אלא להוסיף סיבה רביעית ועיקרית לשימוש במילה צו. זירוז, מיד, לדורות, הרי שלש, והרביעית היא חסרון כיס. ולא דוקא חסרון כיס אלא כל מילי דצערא דאית ביה לכהן, יש לזרזו במילת צו.

ויש להבין מה הם ענייני הצער שיש לכהן בעבודתו, שיש לזרזו במלה "צו".

צו אֶת-אַהֲרֹן

וַיִּדְבֹר ה' אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: צו אֶת-אַהֲרֹן וְאֶת-בְּנָיו לֵאמֹר וגו'. (ו, א-ב')

צו אֶת-אַהֲרֹן וְאֶת-בְּנָיו לֵאמֹר וגו'. יש לשאול, והרי לא מציינו לכאורה שמשא ציוה את אהרן. שהרי מיד אומר הכתוב וְלִבְשׁ, וּפָשְׁט, וְהָרִים, וגו' והם לכאורה המשך דברי ה'.

ולעומקו של מקרא ועל דרך הצח, יש לומר שהכתוב וְלִבְשׁ, וּפָשְׁט, וְהָרִים, וגו' הם הם ציוויו של משה לאהרן אחיו. והוציאו הכתוב בלשון שלישי וְלִבְשׁ, וּפָשְׁט, וְהָרִים, וגו' לומר לך, שבענוותנותו ציוה משה לאהרן בלשון כבוד, שלא יִרְאָה כמתנשא על אחיו: וְלִבְשׁ, וּפָשְׁט, וְהָרִים, וגו'.

וכן אומר משה בסוף הפרשה, (פרק ח, לא, לה') וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-אַהֲרֹן וְאֶל-בְּנָיו וגו', כְּאֲשֶׁר צִוִּיתִי, כִּי-בָנִי צִוִּיתִי. כלומר באותה לשון שצִוִּיתִי, באותה לשון צִוִּיתִי. וְלִבְשׁ, וּפָשְׁט, וְהָרִים, וגו'.

לעומקו של מקרא צו-פרה

ונשלמה פרים שפתינו, הציווי לזרוז לכהנים הוא כציווי לכלל ישראל, לזרזם בתפילותיהם. מיד ולדורות, בדקדוק לשוננו בתפילותינו.

ואשר על כן ממשיך הפיוט לומר זכור נְלֹאָה אֲשֶׁר נְשָׂאָה וְהַשִּׁיבָה לְאֲדָמָתָהּ. סְלָה אֶהְלֵךְ בְּאֲשָׁרֵי יוֹשְׁבֵי בֵיתָהּ.

עבודת התפילה

צו אַת-אֶהְרֶן וְאַת-בְּנֵי לְאָמֵר זֹאת תֹּרַת הָעֹלָה הוּא הָעֹלָה עַל מוֹקְדָה עַל-הַמִּזְבֵּחַ כָּל-הַלֵּילָה עַד-הַבֶּקֶר וְאִשׁ הַמִּזְבֵּחַ תֹּקֵד בּוֹ. (ו, א-ב)

על דרך הרמז, תרמוז הפרשה על עבודת התפילה. שכן שאלה הגמ' בברכות ו עמ' ב' מאי פְּרָם זְלוֹת לְבָנֵי אָדָם (תהלים יב, ט') אל תקרי פְּרָם אלא פְּרוּם. אל תקרי זְלוֹת אלא מלשון זְלוּל. אלו דברים העומדים בְּרוּמוֹ של עולם, ובני אדם מזלזלין בהם.

ופירש רש"י: בְּרוּמוֹ שֶׁל עוֹלָם, כגון תפלה שעולה למעלה. זה שאמר הכתוב זֹאת תֹּרַת הָעֹלָה. זאת תורת

ושמא י"ל, על פי הרא"ם שהחסרון כיס האמור הוא לגבי כל עבודת הכהנים, על כל פרטיה ודקדוקיה. שכן יש להם צער ודאגה שמא לא ידקדקו בהם כראוי. וצערם זה הוא כנגד החסרון כיס האמור. שכל עבודת הכהנים אם ח"ו לא תדוקדק דק על דק עד אין נבדק, תפסל העבודה ויפסלו הקרבנות. לכן נבחרו הכהנים לעבודת ה' שכהנים זריזים הם, ואין מזרזין אלא למזרזין, מיד ולדורות בלשון צו.

ועל דרך הצח, יש לומר שלכן פשט המנהג לומר את הפיוט יָה אֱלֵי בתפילת יו"ט (לפני מוסף), לעת ריבוי הקרבנות.

יָה אֱלֵי וְגוֹאֲלֵי אֶתְנַצְּבָה לְקִרְאָתָהּ. דַּק עַל דַּק. עַד אֵין נִבְדָּק, וְלִתְבוּנָתוֹ אֵין חֶקֶר. וְתוֹדָה. וְלְעוֹלָה. וְלַמִּנְחָה. וְלַחֻטְאֵת. וְלְאֲשָׁם. וְלְשִׁלְמִים וְלַמְלוֹאִים כָּל קִרְבָּנָהּ.

ואין לך חסרון כיס וצער גדול מזה, כל זמן שאין בית מקדשנו עומד על תילו ועינינו כלות לראות כל עיר על תלה בנויה ובכל זאת עינינו ליה.

ובאשר אין לנו היום אלא לקיים

לעומקו של מקרא צו-פרה

סָגַן הַפְּהַנִּים אומר, הָוִי מתפלל בשלומה של מלכות. מאי הָוִי, שתהיה לך הווייה של מתפלל. ובעל "תפארת ישראל" על המשנה פירש הָוִי מתפלל כן תמיד עד שיתארו את שמך בשם התאר: "מתפלל".

ואשר על כן כאשר רצה ר' חנינא בן דוסא להיות נענה בתפילתו היה שָׁם ראשו בין ברכיו, ומיד נענה. (ברכות לד עמ'ב).

וסוד הדבר שחזר בתנוחתו זאת לאותן מ' יום של יצירת הולד. כסוד המ' הקטנה אשר בצורתה תִּדְמָה לתנוחת העובר במעי אמו, והיא במילה מוקדה המורה על אש התפילה.

ועוד י"ל שְׁתוֹרָה המ' הקטנה על מידת הענוה, שאע"פ שאש התפילה יוקדת בו, יתפלל בצניעות וענוה ובה יזכה המתפלל תמיד להיענות לתפילתו.

על-המזבֵּחַ כָּל-הַלֵּילָה עַד-הַבֶּקֶר, בזה ירמוז הכתוב לג' תפילות ביום כפי שאמר דוד המלך ע"ה ערב ובקר וצהרים אשיחה ואהמה. כיצד:

על-המזבֵּחַ ירמוז למנחה, כאלהו הנביא שריפא את מזבח השם ההרוס (מלכים א' יח,ל') בעלות המנחה.

התפילה הַעֲלָה למעלה. ובא הכתוב לזרוז את המתפלל לא לזלזל בה.

הוא הַעֲלָה על מוקדה. כתיב הוא וקריןן היא. הוא האדם המתפלל, היא התפילה העולה למעלה.

ועל דרך הסוד, הוא הַעֲלָה, הוא השם הק' "עלה" היוצא מע"ב שמות מג' פסוקים ויסע ויבא ויט, (לשיטה ג' אחד ביושר ו' בהיפוך כמבואר בפרשת בשלח, שמות י"ד, פס' יט-כא), **היא התפילה העולה דרך השם הק' "עלה" למעלה** אל כסא הכבוד.

וזה שכתוב מוקדה. מ' קטנה. כנגד ארבעים יום של יצירת הולד, המתפלל במעי אמו כנביא יונה במעי הדגה. וכפי שאמרו בברכות (י,א) **על דוד המלך**, דר במעי אמו ואמר שירה שנאמר {תהילים קג-א} ברכי נפשי את ה' וכל קרבי את שם קדשו.

וירמוז בזה שהאדם, מעת יצירתו, נועד להיות מתפלל. וכל הווייתו היא תפילה, שכן נתן לו הקב"ה נשמה טהורה הנכספת אל קונה ומוצאת את סיפוקה בדברה אליו ית' יום יום.

וכן יש לפרש בפרקי אבות על המשנה (פרק ג, משנה ב') רַבִּי חֲנִינְיָא

לעומקו של מקרא צו-פרה

וכנגד מה שנאמר אצל הקב"ה, ה' מלך גאות לבש (תהלים צג) יאמר אצל האדם ענוה לבש. לקיים מרום וקדוש אשפון ואת דכא ושפל רות. (ישעיהו נז, טו'). ולכן אמר מדן בדי. שיהיו מידותיו כבדי ערבה.

ומכנסים בד ילבש על-בשרו. ירמוז על מידת הצניעות בתפילה, כנ"ל. וכאמרו: (מיכה ו, ח') והצנע לקת עם-אלהיך. וכדאמר רב כהנא (ברכות לד עמ"ב) חציף עלי מאן דמצלי בבקתא, כלומר יהירות היא להתפלל במקום פרוץ ללא מחיצות, ופירש"י שם שכשהוא במקום צניעות חלה עליו אימת מלך ולבו נשבר.

או פלך לדרך זו, ומכנסים בד ילבש על-בשרו. ירמוז על בגדיו שיהיו מצוינים לתפילה כרב יהודה בברכות ל עמ"ב: השתחוו לה' בהדרת קדש (תהלים כט-ב) כי הא דרב יהודה הוה מציין נפשיה והדר מצלי. ופירש"י מקשט עצמו בבגדיו ואח"כ מתפלל.

ועל דרך הצח: כוונתו שיקשט עצמו בבגדי הענוה וההכנעה, כנ"ל. וכדרך שאמרו [ברכות ל:]: אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש, ופירש רש"י שם: בהכנעה. וקושט

כל-הלילה ירמוז לתפילת ערבית שכל הלילה זמנה.

עד-הבקר, ירמוז לתפילת שחרית. וכו' יהודה שאמר עד, ועד בכלל, וכמסקנת הגמ' שם. (ברכות כז עמ"א).

ובכולן נאמר ואש המזבח תוקד בו. ויש לדרוש: בו לא רק במזבח, אלא בו גם באדם המתפלל.

וכפי שאמר דוד המלך ע"ה ערב ויקר וצחקים אשיתה ואהמה, וישמע קולי. מתי וישמע קולי לא רק אשיתה אלא גם אהמה. ותורה המילה אהמה על השתדלות בתפילה מקירות לבו. כירמיהו הנביא שאמר (ד, יט') מעי מעי אוחילה, קירות לבי המה-לי לבי.

ולבש הפתח מדן בדי ירמוז הכתוב שבעת התפילה יתלבש בבגד של מידת הענוה, כנ"ל. וכמובא במדרש רבה: (צו, פרשהו, ו') אמר רבי לוי כל המתגאה אינו גדון אלא באש, שנאמר: הוא העלה על מוקדה. וכאמרו: כל מי שרוחו עולה בגאוותו נידון על מוקדה.

לעומקו של מקרא צו-פרה

וקְמוּ אצלי על שולחני. ומתקיים בו קרבת אלקים לי טוב.

עוד ירמוז לעניין התפילה אומרו:

וּפְשַׁט אֶת-בְּגָדָיו, וְלָבַשׁ בְּגָדִים אַחֲרָיִם: לַפְּשׁוּטוֹ של מקרא **פירש** רש"י אין זו חובה אלא דרך ארץ, שלא ילכך בהוצאת הדשן בגדים שהוא משמש בהן תמיד. בגדים שבשל בהן קדרה לרבו אל ימזוג בהן כוס לרבו, לכך ולבש בגדים אחרים, פחותין מהן.

ולעומקו של מקרא ועל דרך הרמז והצח, ירמוז שעל ידי תפילתו מתפשט מן הגשמיות, ומתלבש ברוחניות, עד אשר יגיע בתפילתו אל-מקום טְהוֹר, מקום קיבול התפילות.

או כלך לדרך זו. שירמוז למה שאמרו [בברכות טו.] **ואמר רבי יוחנן הרוצה שיקבל עליו עול מלכות שמים שלימה, יפנה ויטול ידיו ויניח תפילין ויקרא ק"ש ויתפלל וזו היא מלכות שמים שלימה.**

קשר ר' יוחנן ק"ש שהיא עיקר קבלת מלכות שמים עם היותו נפנה ומתפלל. לומר לך שקבלת מלכות

פירושו אמת. שזו היא אמת התפילה, היינו שילבש בגדי ענוה ובזה יציין נפשו בתפילה. לכן פירש רש"י כנ"ל **מקשט עצמו בבגדיו ואח"כ מתפלל.**

עוד ירמוז לעניין התפילה אומרו:

וְהָרִים אֶת-הַדָּשָׁן אֲשֶׁר תֹּאכַל הָאֵשׁ אֶת-הָעֵלָה עַל-הַמִּזְבֵּחַ וְשָׂמוּ אֶצֶל הַמִּזְבֵּחַ:

ירמוז שעל ידי תפילתו העולה למעלה נשאר הדשן על המזבח אשר שם זבח את יצרו, ועתה יראה לנגד עיניו את כל הרפש והלכלוך שהיו מנת חלקו של יצרו הרע. והרים את הדשן לסלקו לצד המזבח. שם יבלע באדמה.

ותרומת הדשן תחזיר בלבבו את יסוד הענוה, בראותו גאות היצר השרוף. וכאשר יורידהו מרום המזבח וישימהו **אצל המזבח**, יזכה שתעלה תפילתו אל עולם האצילות. שנאמר **אצל המזבח: וְשָׂמוּ אֶצֶל הַמִּזְבֵּחַ.**

על דרך הצח אל תקרי וְשָׂמוּ אלא וְשָׂמוּ. שעל ידי כך שמברר ממנו והלאה את דשנו של היצר, נקרא האדם המתפלל "אצל המזבח". **וְשָׂמוּ: אֶצֶל הַמִּזְבֵּחַ.** כביכול אומר הקב"ה **הֲדָא דִּידִי. זה שלי הוא**

לעומקו של מקרא צו-פרה

חֲלָבֵי הַשְּׁלָמִים, אל תקרי **חֲלָבֵי** אלא **חֲבָלֵי**, כמובא בתהלים טז, ו': **חֲבָלִים נִפְלוּ לִי בְּנַעֲמִים** וגו'. **והוא רמז לקבלת שכר מרבו.**

וכמו שאמרו (ברכות לד.): **אחרונות [רְצָה, מוֹדִים, שִׁים שְׁלוֹם]**, דומה לעבד **שקבל פרס מרבו וגו'.**

וכפירוש רש"י (שם בתהלים): כשנפל הגורל להיות **בחלקך חבל נעים הוא זה**. ולאחר שהשקיע עצמו בתפילת י"ח, הרי הוא כבחלקו של הקב"ה, **וְחָבַל נָעִים הוּא זֶה.**

וכן מבאר המלבי"ם: קורא בשם נעימים את **התענוגים הרוחנים** שתשיג הנפש, שבזה נפלו לי **חבלים** וחלקים רבים **בעדן הרוחני** והצחצחות וגו'.

וְהוֹיֵן בָּהּ, והרי אניטגנוס איש סוכו אומר **אל תהיו כעבדים המְשַׁמְשִׁין אֶת הָרֵב עַל מִנַּת לְקַבֵּל פָּרֶס**,

אלא לא קשיא. כאן, **שלא יקבל פרס**, היינו פרס **גשמי**. אבל באמרו **חֲבָלִים נִפְלוּ לִי בְּנַעֲמִים** יתכוון לְשֹׁכֵר רוחני, שבזה לא דבר אניטגנוס איש סוכו, **אלא אדרבה**, ע"י השכר הרוחני

שמים אינה שלימה עד **שיפנה ויתפלל**. שעל ידי שנפנה **מתפשט הוא מן הגשמיות**, ועל ידי התפילה **מתלבש בבגדיו הרוחניים.**

ועוד **שהמתפלל מעיד עליו מלכות שמים** שאין ראוי לבקש אלא ממלך העולם, ממי שבידו ליתן. **ואשר על כן קשר ר' יוחנן ק"ש שהיא עיקר קבלת מלכות שמים עם היותו נפנה ומתפלל.**

עוד ירמוז לעניין התפילה אומרו: **וְהָאֵשׁ עַל-הַמִּזְבֵּחַ תּוֹקֵד-בּוֹ לֹא תִכְבֶּה.** (ו,ה')

כאן ירמוז על כך **ששערי דמעה לא ננעלו**. ועל דרך "אל תקרי". אל תקרי **תִּכְבֶּה** אלא **תִּבְכֶּה**. שאם **תִּבְכֶּה** בתפילתך, אש תפילתך לא **תִּכְבֶּה.**

עוד ירמוז לעניין התפילה אומרו: **וּבְעֵר עָלֶיהָ הַפֶּתַח עֲצִים בְּבִקְרָה בְּבִקְרָה** שכבר בבקרו של יום תהיה כל עצמותו **בוערת בו**, בהתכוננו לתפילתו, **וְעָרַךְ עָלֶיהָ עַל בעירת עצמותו, הָעֵלָה** היא התפילה העולה למעלה. ואמר:

וְהִקְטִיר עָלֶיהָ חֲלָבֵי הַשְּׁלָמִים: בזה **יבואר על דרך הרמז והצח מאי**

לעומקו של מקרא צו-פרה

לפשוטו של מקרא, פירש האבן עזרא: ה"א מוקדה נוסף. ועוד הוסיף: או מוקד ומוקדה הם שני שמות. כלומר לפירושו הראשון אין צריך כלל לבוא כאן מפיק בה"א, כי האות ה"א נוספת היא ולא מראה על שייכות. וכן לפירושו השני, מוקד נקרא גם מוקדה, ולכן האות ה"א במוקדה אינה מראה על שייכות. וגם מטעם זה אין צריך כלל לבוא כאן מפיק בה"א.

ולעומקו של מקרא ידרש לא מפיק ה"א כעין מה שפירש רש"י על הפסוק [במדבר לב, מב' סוף מסות] וְנָבַח הַלֵּל וַיִּלְכְּדוּ אֶת-קַנְתָּ וְאֶת-בְּנֵימִיָּה וַיִּקְרָא לָהּ זֶבַח בְּשֵׁמוֹ: לה אינו מפיק ה"א. וראיתי ביסודו של רבי משה הדרשן, לפי שלא נתקיים לה שם זה לפיכך הוא רפה. שמשמע מדרשו כמו לא.

ודעת הרמב"ן שמכל מקום חסרון המפיק יורה על חיסרון.

וכן יבואר בלעומקו של מקרא לקמן על הפסוק וישערה לא-הִפָּךְ לְבָן [ויקרא יג, ד'] וישערה לא מפיק "ה", שלא התקיימה בה הטומאה ככתוב [שם פסוק ו'] וְטָהְרוּ הַפֶּהּן.

כמו כן כאן בעניינינו, נאמר על מוקדה וידרוש לא מפיק "ה", כבמדרש תנחומא, שלא תתקיים הגאווה אצל

של התפילה ויכול להגיע להשגות עליונות במציאות השגחת ה' בעולם.

עוד ירמוז לעניין התפילה אומרו: אִשׁ תְּמִיד תּוֹקֵד עַל-הַמִּזְבֵּחַ לֹא תִכָּבֵה: ובאומרו תְּמִיד ירמוז הכתוב שיקיים בזמן התפילה שויתי ה' לנגדי תמיד, ויתקיים בו כאילו הקריב קרבן תמיד, ובזה תהיה אש תפילתו תוקד על המזבח לא תכבה.

על-הַמִּזְבֵּחַ, ירמוז למזבח העליון, לשם עולות התפילות.

עוד ירמוז, בדרך של סרסהו ודרשהו בדרך של צירוף המלים זו לזו: אל תקרי עלהמזבח אלא עלה מזבח. עלה מזבח לא תכבה. שהתפילה העולה למעלה מזבח יצרו, לא תכבה לעולם.

זאת תורת העֵלָה הוא העֵלָה על מוקְדָה על-הַמִּזְבֵּחַ פֶּל-הַלֵּילָה עַד-הַבֶּקֶר וְאִשׁ הַמִּזְבֵּחַ תּוֹקֵד בּוֹ. [וב']

מוקְדָה לא מפיק ה"א

יש ליתן טעם מדוע נכתב מוקדה ללא מפיק באות ה"א.

לעומקו של מקרא צו-פרה

למען שְׁמִי וגו'. (משלי י, יב): וְעַל כָּל
פְּשָׁעִים תִּכְסֶה אֲהַבָּה, שְׂאוּבָה תִּמְקֹם
אֶת יִשְׂרָאֵל, שְׁנַאֲמַר (מלאכי א, ב):
אֲהַבְתִּי אֶתְכֶם אָמַר ה'!

ולעומקו של מקרא, בביאור מדרש זה
יש לומר שבזכות מוקדה [ללא מפיק]
נחסרה השנאה הבווערת כיקוד,
ובמקומה באה האהבה הבווערת כאש
שלא תכבה עולמית.

ומה לא נתקיים - שלא נתקיים בהם
השנאה הכבושה שהיתה 900 שנה,
ואדרבה - נהפכה לאהבה, שנאמר וְעַל
כָּל פְּשָׁעִים תִּכְסֶה אֲהַבָּה, שְׂאוּבָה
תִּמְקֹם אֶת יִשְׂרָאֵל, שְׁנַאֲמַר (מלאכי א,
ב): אֲהַבְתִּי אֶתְכֶם אָמַר ה'!

(פס' ז) וַיִּתֵּן עָלָיו אֶת הַפְּתִיל
וַיִּתְּגַר אֹתוֹ בַּאֲבָנִים וַיִּלְבַּשׁ אֹתוֹ אֶת
הַמַּעִיל וַיִּתֵּן עָלָיו אֶת הָאֲפֹד וַיִּתְּגַר
אֹתוֹ בַּחֲשֵׁב הָאֲפֹד וַיִּאֲפֹד לוֹ בּוֹ.

כאן חצי התורה בפסוקים

(פס' ח) וַיִּשְׂאֵם עָלָיו אֶת הַחֹשֶׁן וַיִּתֵּן
אֶל הַחֹשֶׁן אֶת הָאוּרִים וְאֶת הַתְּמִים.

הגאים. שנאמר העולה היא העולה על
מוקדה. שגאוות האדם ככל שעולה,
קרובה היא להישרף.
שנאמר על מוקדה. וזה מורה על
חסרון הגאווה ויתרון הענוה.

וכן במדרש רבה, דרשו הוּא הַעֲלָה
עַל מוֹקְדָה שבזכות הַעֲלָה עַל מוֹקְדָה
לא היה קיום לשנאה שבין ישראל
לאביהם שבשמים, ותחת השנאה באה
האהבה שנאמר: שְׁנָאָה תַעֲוֹרֵר מְדֻנִים
וְעַל כָּל פְּשָׁעִים תִּכְסֶה אֲהַבָּה [משלי,
י"ב].

וזה לשון המדרש: צו אֶת אֶהֱרֹן וְאֶת
בְּנָיו לֵאמֹר זאת תֹּרַת הַעֲלָה, זֶה שְׂאֲמַר
הַכֹּתֹב (משלי י, יב): שְׁנָאָה תַעֲוֹרֵר
מְדֻנִים וגו', שְׁנָאָה שְׁנַתְּנוּ יִשְׂרָאֵל
בִּינֵיהֶם לְבִין אֲבִיהֶם שְׁבִשְׂמִים היא
עוֹרְרָה לְהַן דִּינֵי דִּינֵי, דְאָמַר רַבִּי
שְׂמוּאֵל בַּר נַחְמָן קְרוֹב לְתַשַׁע מֵאוֹת
שָׁנָה הָיְתָה הַשְׁנָאָה כְּבוּשָׁה בֵּין יִשְׂרָאֵל
לְבִין אֲבִיהֶם שְׁבִשְׂמִים, מִיּוֹם שִׁיִּצְאוּ
יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם וְעַד שָׁנָה שְׁנַתְּעוֹרְרָה
עָלֵיהֶן בִּימֵי יְחִזְקֵאל, הִדָּא הוּא דְכַתִּיב
(יחזקאל כ, ז): וְאָמַר אֲלֵהֶם אִישׁ
שְׂקוּצֵי וגו', וְהֵם לֹא עָשׂוּ כֵן, אֲלָא
(יחזקאל כ, ח): וַיִּמְרוּ בִי וְלֹא אָבוּ וגו',
וְעִשְׂתִּי עִמָּהֶם בְּעִבּוֹר שְׁמִי הַגְּדוֹל שְׁלֹא
יִתְחַלַּל, שְׁנַאֲמַר (יחזקאל כ, ט): וְנָעַשׂ

לעומקו של מקרא צו-פרה

בַּשֵּׁמֶן וְתַרְבֵּה

לית מילתא דלא רמיזא באורייתא. באומרו וְכָל-מִנְחָה בְּלוּלָה-בַּשֵּׁמֶן וְתַרְבֵּה לְכָל-בְּנֵי אֶהְרֹן תִּהְיֶה אֵישׁ פְּאֻחָיו: (ז', י') כאן רמז הכתוב על מות שני בני אהרן. שנאמר בַּשֵּׁמֶן וְתַרְבֵּה, לְכָל-בְּנֵי אֶהְרֹן.

בַּשֵּׁמֶן מוטעם בטיפחא, והוא בפני עצמו,

וְתַרְבֵּה מוטעם באתנחתא, והוא בפני עצמו,

ונסמך להם לְכָל-בְּנֵי אֶהְרֹן, שהם ארבעה בנים.

וכאומרו: בַּשֵּׁמֶן לשניים מהם, שישארו בחיותם. וְתַרְבֵּה לשניים מהם שיצאה אש והחריבתם. בַּשֵּׁמֶן לאלעזר ואיתמר, וְתַרְבֵּה לנדב ואביהו. ולא שהם פחותים מהם, וכפירוש רש"י ויקרא י, ג': הוא אשר דבר וגו'. היכן דבר, ונועדתי שמה לבני ישראל וְנִקְדַּשׁ בְּכַבְדִּי (שמות, תצוה כט, מג.), אל תקרי בכבודי אלא במכובדי (זבחים קטו:). אמר משה לאהרן, אהרן אחי, יודע הייתי שיתקדש הבית במיודעיו של מקום, והייתי סבור או בי או בך, עכשיו רואה

ובהעיר שימת לב לְמַעַן:

פסוק ז' שהוא סוף החצי הראשון של התורה, מתחיל במילה נִתְּנָן. ופסוק ח' שהוא תחילת החצי השני של התורה, מתחיל במילה נִשְׂאָם. וסופי תיבותיהן הם: תן-שם. תן מ"ויתן" ו- שם מ"וישם". שהן אותיות "ושננתם", ויורו על החזרה והשינון שהם לב התורה, כאומרו: ושננתם.

ועוד י"ל, סוף פסוק ז' מסתיים במלים: "נִשְׂאָפֵד לוֹ בּוֹ". ר"ת ול"ב. לומר לך: לב לבה של התורה הוא השינון והחזרה.

ועוד י"ל, כדפירש רש"י בשמות כח, ס' בעניין האפוד שהוא לשון קישוט. שאופדו ומקשטו בו. וירמוז בזה שהשינון והחזרה הם הקישוט של התורה, והם דרך קשוט, דרך האמת.

ועוד י"ל שנותן את החשן על לוח לבו, כנגד מה שנאמר וראך ושמח בלבו. וירצה לומר בזה שהשמחה בשינון ובחזרה היא לב לבה של התורה. ואשר על כן הם הפסוקים אשר בחצי התורה.

לעומקו של מקרא צו-פרה

להכרת הטוב של הכלל כולו, זמן חירותנו ופדות נפשנו על צאתנו ממצרים. ואין נאה בזמן של הכרת הטוב הכללית להביא בית השם קרבן על הכרת הטוב הפרטית. שנראה כאילו ממעט מערך התודה הכללית שעלינו להכיר לבורא עולם.

לכן ציוה ה' על חמץ בקרבן תודה, כדי שיחכה וימתין עם הכרת הטוב הפרטית של קרבן תודה עד לאחרי הפסח ואז יביאנה בית השם. ובינתיים בחג הפסח יביא כל שאר הנדרים והנדבות והשלמים שרוצה לצאת בהם ידי חובה של הודי' להשם.

כי הכרת הטוב הכללית על צאתנו מארץ מצרים אוצרת בתוכה את כל הטובות הפרטיות שבעולם. וכולן מתבטלות אליה. כי היא יסוד אמונתנו. ויסוד תורתנו. שנאמר בתחילת הלוחות אשר הוצאתיך מארץ מצרים. וכן מצוות רבות אשר הן זכר ליציאת מצרים וכספר החינוך במצוות ועצם לא תשברו בו. עי"ש.

ואדרבה, ככל שיהיה מקושר עם נס יציאת מצרים הכללי, כן יזכה לנסים פרטיים. וכך יודה לבוראו על כל צעד

אני שהם גדולים ממני וממך (ת"כ פרשתא, א, כג. ויקרא רבה יב, ב.):
וזה שסיים תהיה איש פאחיו.
וכאמרו: ותרבה תהיה איש כאחיו.
שהם מיודעיו של מקום כאחיהם.

דרשת הכרת הטוב

על-חלת לחם חמץ יקריב קרבנו
על-זבח תודת שלמינו (ז, יג)

יש ליתן טעם מדוע בקרבן תודה ציווה הבורא כן להביא גם לחמי חמץ, מה שאין כן בשאר הקרבנות. והובא בפרשת ויקרא, לעניין שאור ודבש, וכאן יתבארו הדברים לעניין פסח.

ובשימת לב יש לומר שבצוותו להביא לחמי חמץ בקרבן תודה, הרי שגילה הקב"ה דעתו שאין הוא חפץ בקרבן תודה בפסח.

ואם כן יש לשאול, מדוע לא ירצה הקב"ה בחג הפסח קרבן תודה. וי"ל, שקרבן תודה הוא הכרת הטוב על דבר פרטי שקרה לאדם שהקב"ה הצילו מרדת שחת. וחג הפסח הוא זמן

לעומקו של מקרא צו-פרה

שם נשאלה השאלה, מה לכאורה הקשר בין ארמי אובד אבי ובין הפירות אשר גדלו אצלו עתה, וביניהם מרחק של כמה וכמה דורות.

אלא לימוד גדול למִדְתָנוּ התורה בענין הכרת הטוב. אשר בבוא האדם להכיר טובה, הן לבוראו הן לבריותיו, אין ההכרה בטוב שלימה אלא אם כן ידע להודות מן השורש.

הכא נמי, יקשור כל טובתו הפרטית אל בוראו המצילו מיד ארמי אובד אביו ובהמשך המוציאו ממצרים, שהיא שורש כל המצוות והטובות אשר מזכהו בוראו, אותו בתוך עמו.

המשך עניין הכרת הטוב

וּבְשׂוֹר זָבַח תּוֹדַת שְׁלֵמֵי בָנוּם
קָרְבָנוּ יֶאֱכַל לֹא-יִגִּיעַ מִמֶּנּוּ עַד-
בְּקָרָ: (טו, ז)

יש ליתן טעם מדוע נשתנה קרבן תודה משאר השלמים, ששאר השלמים נאכלין לשני ימים ולילה אחד, ואילו קרבן תודה בָנוּם קָרְבָנוּ יֶאֱכַל.

ויש לומר מעלת הכרת הטוב למדנו מכאן. שאין לאֲחַר את התודה אפילו

ושעל במעגל השנה עד עת בוא הפסח הבא, שאז שוב יחדש את כוחותיו הרוחניים, השואבים מתודה רבתי על יציאת מצרים וחזור חלילה.

וכן יש לומר גם מן הפרט אל הכלל. ככל שיודה על כל פרט ופרט במשך מעגל השנה, יזכה להארה גדולה בפסח בבואו להודות על נס יציאת מצרים. עת נפתחים שערי שמים בחצות ליל הסדר, בעת אשר ברך יצחק את יעקב, ויתן לך האלקים מטל השמים וכו', ויתן ויחזור ויתן. ואשר על כן נאמר במזמור לתודה פִי-טוֹב ה' לְעוֹלָם סִסְדֵּן וְעַד-צָר וְדָר אֶמְוַנְתָּו, ונאמר בהגדת פסח בכל דור ודור חיב אדם לראות עצמו כאילו הוא יצא ממצרים. וכוונתו בזה, שכל אימת שירצה להודות על דבר פרטי שאירע לו, יזכור תחילה את הכרת הטוב הכללית שאירע לו ולעמו בצאתם ממצרים, ומתוך הכרת הטוב הכללית ידע כי הטוב ההוא הפרטי אשר נתן לו בוראו הוא כהמשך להטוב הכללי שהוציאנו ממצרים.

ומעין הדברים האלו מצינו בענין הגדת הביכורים, בפרשת כי תבא: [הובא שם באריכות בלעומקו של מקרא]

לעומקו של מקרא צו-פרה

תרומה ותנופה

כִּי אֶת-תְּנוּפֹת וְאֶת | שׁוֹק
הַתְּרוּמָה לְקַחְתִּי מֵאֵת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל
וְגו' (ז,לד')

יש ליתן טעם מדוע נקראו השוק והחזקה בשם התרומה והתנופה. ועוד, מדוע קרא תרומה דווקא לשוק ותנופה דווקא לחזקה: אֶת-תְּנוּפֹת וְאֶת | שׁוֹק הַתְּרוּמָה.

פירש רש"י בפרשתנו התנופה והתרומה. מוליך ומביא מעלה ומוריד. כלומר התנופה כנגד מוליך ומביא, ותרומה כנגד מעלה ומוריד.

ומוסיף רש"י בפרשת שמיני, (י,טו'): ולמה חלקן הכתוב תרומה בשוק ותנופה בחזקה. לא ידענו. ששניהם בהרמה והנפה.

ומאחר ופירש רש"י לא ידענו, מקום הניחוי להתגדר ולומר, לעומקו של מקרא:

דנקראו כך על שם דרך הילוך הבהמה. כי בדרך הילוכה של הבהמה, החזקה מונפת קדימה, והשוק מורם

ביום אחד. ומידה כנגד מידה, שהקב"ה הצילו מיד, בטרם ירד שחת, ולכן מיד עליו לשלם נדריו.

ובהמשך עניין הכרת הטוב נאמר: הַמְקַרֵּיב אֶת-זֶם הַשְּׁלֵמִים וְאֶת-הַחֶלֶב מִבְּנֵי אֶהְרֹן לְוִ תְּהִיָּה שׁוֹק הַיָּמִין לְמִנֶּה: (ז,לג')

יש ליתן טעם מדוע בחר הקב"ה לתת לכהן דוקא שוק ודוקא ימין. ויש לומר על דרך המוסר, כאן לְמִנֶּה הקב"ה הכרת הטוב במידה כנגד מידה.

על אשר ביד ימינו הקריב הכהן את דם השלמים ונתן החלב על המזבח, אותה יד ימין תקבל את יד הימין של הקרבן.

ועל דרך הצצה, הרמז והסוד, ימין הוא צד החסד, ואהרן הוא איש החסד, כנאמר (דברים לג, ח): תִּמְיִךָ וְאוֹרְיִךָ לְאִישׁ חֲסִידְךָ, יבוא איש החסד ליטול מתנת החסד, ובאשר על כן ישפיע שפע חסד עם מְנָה, בְּעוֹלָם חֶסֶד יִבְנֶה.

לעומקו של מקרא צו-פרה

שבשמים. ואשר על כן שוק התרומה
יהיה לאהרן למנה.

**זאת התורה לעלה למנחה
ולתטאת ולאשם ולמלואים ולזבח
השקמים: (ז, לז')**

**יש לשאול מדוע יקדים לומר זאת
התורה בפירוט הקרבנות.**

**והנראה לומר, לעומקו של מקרא,
כי השנה הכתוב תורה לקרבנות לומר
ששניהם כאחד הם שני עמודי העולם,
כפי שאמר שמעון הצדיק (אבות,
א, ב'), על ג' דברים העולם עומד על
התורה ועל העבודה, ושניהם יחד
כלולים בעמוד השלישי, עמוד
החסד, כנאמר שם ועל גמילות
חסדים.**

**כי התורה היא תורת חסד על
לשונה, והקרבנות הם חסדיו של
מקום, שבזה הקב"ה גומל עם האדם
חסד שיביא קרבן ויתכפר לו. ואשר
על כן הם כלולים זה בזה, תורה
ועבודה וגמילות חסדים, לקיים עולם
חסד יבנה.**

מלמטה למעלה. לכן יקראו תנה
התנופה ושוק התרומה.

**ועל דרך הצח, חזה מלשון חזון.
ושוק מלשון השתוקקות.**

**וכחזון ביד נביאיו הרואים קדימה עד
קץ הימיו, יקרא החזה מונף. כחזון
המונף למרחוק.**

**וכהשתוקקות אהרן להטיל שלום בין
ישראל לאביהם שבשמים, ובכך
להרימם אל רום תפארת בוראם, כן
השוק תשתוקק להתרומם מעם פני
האדמה אל רום תפארת ההוויה.**

**ולפי כך יהיה החזה כנגד משה, שנתן
הקב"ה חזון ביד נביאיו, והשוק כנגד
אהרן. וזה סוד קבלת משה את החזה
למנה. ככתוב לקמן, (ח, כט') ויקח
משה את-החזה ויניפהו תנופה לפני
ה' מאיל המלאים למשה יהיה למנה
כאשר צנה ה' את-משה:**

**ובהמשך להנ"ל נאמר: השתוקקות
הכהן היא למלא חזון השלימות של
הנביא, כן השתוקקות אהרון למלא
חזון השלימות של משה. פשלים
המטילים שלום בין ישראל לאביהם**

לעומקו של מקרא צו-פרה

וְלַמִּלּוּאִים, מה אפשר למלא בדברי התנא אם החסיר. כעין חיסורא מחסרא והכי קתני.

וְלִזְבַּח הַשְּׁלָמִים, לזבוח ולפרק הסוגיא בדרך של בְּשֵׁלְמָא. ועל ידי כך יהיה לימודו שלם ועולה למעלה, כפיוט האר"י הק' בסעודה שניה של שבת, וְאֵלֶּיךָ מִלֵּיא יְהוֹן לְרַקִּיעֵיךָ.

דרשת הדממה

וגדול שימושה מלימודה

וַיַּעַשׂ מִשֶּׁה פֶּאֶשֶׁר צִנָּה ה' אֶתְּךָ וַתִּקְהַל הָעֵדָה אֶל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד. וַיֹּאמֶר מִשֶּׁה אֶל הָעֵדָה זֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר צִנָּה ה' לַעֲשׂוֹת:

מכאן ועד סוף הפרשה יתארו הפסוקים את מעשה המילואים על ידי משה, כפי שעשה לעיני כל העדה, בדממה.

ובשימת לב יובחן כי כל פעולותיו היו בדממה. שלא דיבר מאומה כל זמן פעולותיו. והן ח"ך פעולות שפעל משה עם הקרבנות ובגדי הכהונה, עם

ועל דרך הרמז, בהקדים הכתוב לומר זאת התורה לפירוט הקרבנות, רמזון אליו מליא לדרך לימוד התורה הק'.

לְעֹלָה. שבטרם יגש לסוגיה יברר לעצמו על מה עניינה ותכליתה, וכפי ששואלת הגמרא כשרבו הספיקות, מאי הוי עלה.

למנחה, שיברר מה מנחה את התנא או האמורא לומר את סברתו.

וְלַחֲטָאת, מלשון חיטוי וטהרה. ומלשון חטא וחסרון. מה בא התנא או האמורא לטהר ולהבהיר בסברתו ומה בא למעט. ואיזה חסרון בא להשלים.

וְלֶאֱשָׁם, מלשון לא-שם. היכן התנא עומד והיכן אינו עומד בסברתו, ומניין הוא בא ועולה בסברתו. וכפי ששאלה הגמ' (בתחילת ברכות ותענית) תנא היכא קאי דקתני מאימתי.

או כלך לדרך זו, וְלֶאֱשָׁם מלשון לא שם. על איזה פרטים לא שם לבו לפרטם ומדוע. ולשימת לב הלומד לכל הפרטים, שפן שם החכם את לבו אליהם.

לעומקו של מקרא צו-פרה

אֶל הַחֹשֶׁן אֶת הָאוּרִים וְאֶת הַתְּמִיּוֹם.
וַיִּשָּׂם אֶת הַמְצַנֶּפֶת עַל רֹאשׁוֹ וַיִּשָּׂם עַל
הַמְצַנֶּפֶת אֶל מוֹל פְּנָיו אֶת צִיץ הַזָּהָב
וּגְוִי, וַיִּקַּח מִשָּׂה אֶת שְׁמֹן הַמִּשְׁחָה
וַיִּמָּשַׁח אֶת הַמְשָׁכָן וְאֶת כָּל אֲשֶׁר בּוֹ
וַיִּקְדָּשׁ אֹתָם. וַיִּזּוּ מִמֶּנּוּ עַל הַמִּזְבֵּחַ וּגְוִי,
וְכוֹ'.

וכל אלו הפעולות, ה"ן פעולות הן,
כנזכר, שנאמר לענוים יתן חן. אשר
על כן נאמר בכל הפעולות הללו
כאֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת מִשָּׁה. ולבסוף
כתיב (ח, לו') וַיַּעַשׂ אֶהְרֹן וּבְנָיו אֶת
כָּל-הַדְּבָרִים אֲשֶׁר-צִוָּה ה' בְּיַד-
מִשָּׁה.

וְהוֹיָנוּ בָּהּ,

מאי אֲשֶׁר-צִוָּה ה' בְּיַד-מִשָּׁה. מדוע
שינה הכתוב לומר בְּיַד מִמָּה שנאמר
בכל הפרשה כֹּאֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת
מִשָּׁה. וי"ל שבא הפסוק לרמז שיִדּוּ
של משה אשר עשתה את הפעולות,
היא אשר לימדה את כל העדה את כל
אשר ציווה ה' את משה. ובא ללמדנו:
גדול שימושה יותר מלימודה.

אהרון ועם בניו ובכל הנוגע לעבודת
המשכן.

וכל העדה הנקהלת אל פתח אהל
מועד, מתבוננים שעות ארוכות
בדממה, עד אשר סיים את כל מעשה
הקרבנות והמילואים. ורק לבסוף פתח
ואמר בפסוק ל"א: וַיֹּאמֶר מִשָּׁה אֶל
אֶהְרֹן וְאֶל בְּנָיו בְּשָׁלוּ אֶת הַבִּשָּׁר פְּתַח
אֹהֶל מוֹעֵד וּגְוִי. ועבודה זו בדממה,
אין דומה לה בתורה, וראוי ליתן טעם
לכך.

ויש לומר, שבאה פרשה זו ללמדנו
את הכלל גדול שימושה יותר
מלימודה. שכן משה לא הסביר דבר.
רק פעולותיו מדברות בעד עצמן. וכל
פעולה ופעולה צווחת ואומרת כאשר
צוה ה' את משה. ודומה הדבר
למעמד הר סיני אשר נאמר בו וכל
העם רואים את הקולות.

באשר כל פעולה של משה ראו בה
כאשר צוה ה' את משה. כגון: וַיִּקְרַב
מִשָּׁה אֶת אֶהְרֹן וְאֶת בְּנָיו וַיִּרְחֹץ אֹתָם
בַּמַּיִם. וַיִּתֵּן עָלָיו אֶת הַכֹּהֲנֵת וַיַּחְגֹּר
אֹתוֹ בְּאַבְנֵט וַיִּלְבַּשׁ אֹתוֹ אֶת הַמַּעֲלִיל
וַיִּתֵּן עָלָיו אֶת הָאֶפֶד וַיַּחְגֹּר אֹתוֹ בְּחֹשֶׁב
הָאֶפֶד וּגְוִי, וַיִּשָּׂם עָלָיו אֶת הַחֹשֶׁן וַיִּתֵּן

לעומקו של מקרא צו-פרה

הב' איל העולה: מוטעם באתנחתא
ניקרב את איל העלה וגו' {יט} **וישחט**

הג' איל המילואים ומוטעם
בשלשלת. ניקרב את-האיל השני איל
המלאים וגו' {כג} **וישחט** וגו'.

ולעומקו של מקרא, ועל דרך
הרמז והסוד, יבוארו רמזיהם: ג'
הצורות של וישחט הן כנגד ג'
תיקונים שנאמרו ב- ג' עולמות,
העשייה, היצירה והבריאה. ולמעלה
מהן עולם האצילות, שהוא מתוקן
כבר מטבע ברייתו, והכל שואף אליו,
וממנו השתלשלות העולמות למטה.
אצילות - בריאה יצירה עשייה.
ומובאים בתפילת ובא לציון גואל.
והם כנגד ג' קדושות. קדוש קדוש
קדוש ה' צבא'ות מלא כל הארץ כבודו.

והן הן אותן הג' קדושות המובאות
בנבואת ישעיהו (ו,ג) וכתרגום יונתן
בן עוזיאל וכפי שתקנו רבותינו לומר
ב"ובא לציון גואל": וְקָרָא גֵה אֶל-גֵּה
וְאָמַר קְדוֹשׁ | קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ ה' צְבָאוֹת
קְלָא כַל-הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ.

ותרגם יונתן בן עוזיאל:

קח את-אהרן ואת-בניו אתו ואת
הבגדים וגו' (ח, ב) .

ואת הבגדים. שהיה יכול לומר ואת
בגדיהם. מאי ואת הבגדים בהדגשת
ה"א הידיעה.

ולעומקו של מקרא יש לומר,
שגלוי וידוע לפני מי שאמר והיה
העולם, קורא הדורות מראש, את
אשר יקרה לבני אהרון נדב ואביהו
שימותו בשריפת נשמה וגוף קיים,
ורמז כאן מיתתם וצנפם על הבגדים
אשר ישאום בכתנתם.

{טו} **וישחט**,
{יט} **וישחט**
{כג} **וישחט**

יש ליתן את הדעת לג' טעמים
שונים באותה מילה וישחט.

הא' פר החטאת: בטעם רביעי
הנקרא גם רביעי: וַיִּגָּשׁ אֶת פֶּר הַחַטָּאת
וגו' {טו} **וישחט**

לעומקו של מקרא צו-פרה

ובהקשר עם הקרבנות:

התיקון הראשון בעולם היצירה והבריאה, כנגד קדיש בשמי מרומא עלאה בית שכינתה, הוא איל העולה העולה למעלה, (הב' שבפרשה), שנאמר בו: **וַיִּשְׁתַּחֲוּ**. וזה כנגד האתנחתא שבאיל העולה, ותיקון זה מגיע לנוח תחת כסא הכבוד. ונרמז בטעמו אתנחתא.

התיקון השני בעולם העשייה, כנגד קדיש על ארעא עובד גבורתה, כנגד עולם העשיה, הוא פר החטאת (הראשון שבפרשה) שנאמר בו: **וַיִּשְׁתַּחֲוּ**. ומוטעם ברביע. ובארמית רביע הוא רביצה כלפי מטה. וכן תרגומו של רובץ תחת משאו: (משפטים כג, ה') רביע תחות טועניה. לומר לך, שמשא קיום העולם הוא על האדם, בעולם העשייה, והאדם הוא כרובץ תחת משאו. ותיקוני האדם למטה בארץ הם כנגד פר החטאת.

והתיקון הג' כנגד השתלשלות כל העולמות מעולם האצילות. והוא הנקרא לעלם ולעלמי עלמיה ה' צבאות, ומסכם את כל התיקונים. הוא איל המילואים (השלישי שבפרשה) שנאמר בו: **וַיִּשְׁתַּחֲוּ**. ומוטעם בשלשלת. וטעם השלשלת שהוא כנגד השתלשלות כל העולמות. ולכן נקרא איל המילואים, שתיקון זה ממלא כל עלמין על ידי ה'

קדוש [הראשון] - קדיש בשמי מרומא עלאה בית שכינתה - היא קדושת הקב"ה, השוכן בשמי שמים עליונים, גבוה מעל גבוה, בעולם האצילות.

קדוש [השני] - קדיש על ארעא עובד גבורתה - היא קדושת האדם בארץ, הממשיך בקדושתו את גבורות ה' משמיא לארעא,

קדוש [השלישי] - קדיש לעלם ולעלמי עלמיה ה' צבאות - היא קדושת המלאכים המקשרים כביכול בין קדושת האדם לקדושת ה' צבאות, וממשיכים את קדושת האדם מלמטה למעלה, לעילא ולעילא לכל העולמות, וכגון שמביאים לפניו תפילותינו, ומאידיך ממשיכים הם גם את קדושת ה' צבאות - אל האדם, מלמעלה למטה, אל האדם פאר היצירה.

ומסיים בה הכי: מליא כל ארעא זיו וקרה. שכל הקדושות יחד הן למעשה חטיבה אחת, ונחלקו לשלש רק כדי לשפר את האזן. והן כסלם מצב ארצה וראשו מגיע השמימה ומלאכי אלקים עליהם וירדים בו.

לעומקו של מקרא צו-פרה

את האצילות. להיות כולם אחוזים זה בזה ללא פירוד כלל.

וזה אשר יורו הטעמים של ג' התיבות וישחט, בחילוק טעמיהן.

והוא כתיקון העולמות בברכת הכהנים:

וכן מובא בספרים הק', שהמלאכים היוצאים מברכת כהנים פודים את ישראל ממאסר היצה"רע, המפריע להם בעבודת ה', ועל ידי ברכתם המתברכים נפדים ויכולים להתקשר לאביהם שבשמים. וכבר מובאים בסידורים (במוסף של יו"ט) השמות הק' היוצאים מברכת כהנים בעת הברכה:

אנקת"ם, יוצא בחילוף אותיות מן הברכה של **יברכך**, והוא נוטריקון: **א-ל-גא קרב תשועת מצפיד**, והוא כנגד **אנקת האדם ותפלתו**.

פסת"ם, יוצא בחילוף אותיות משם ה' שבברכת כהנים **י'הו'ה'** והוא נוטריקון: **פחודיך סר תוציאם ממאסר**, והוא כנגד פסת לחם לאכול כפי שניתן ליעקב איש תם, ובה יוצא האדם ממאסר הרעב אל חופש השובע,

צבאות.

ובכל עולם שם ה' השולט בו:
אצילות: יו"ד ה"י וי"ו ה"י
בריאה: יו"ד ה"י וא"ו ה"י
יצירה: יו"ד ה"א וא"ו ה"א
עשייה: יו"ד ה"ה ו"ו ה"ה

ובשימת לב, בעולם הבריאה, במילוי שם ה' נמצא: **ה"י וא"ו**, ויקרא למפרע: **א-י"ה**, כמלאכים השואלים זה לזה ברצוא ושוב: **אֵיה** מקום כבודו להעריצו.

והכתוב ק' ק' ק' יכוון לשלשה יוד"ין שבשם הק' שבעולם הבריאה, כזה:

יו"ד ה"י וא"ו ה"י ומתברר עם ה' צבאות שבעולם האצילות.

והכתוב ברוך כבוד ה' ממקומו יכוון לשם הק' שבעולם היצירה, במילוי אלפ"ן כזה: יו"ד ה'א וא'ו ה'א

והכתוב ה' ימלוך לעולם ועד יכוון לשם הק' שבעולם העשייה, במילוי כפולות כזה: יו"ד ה'ה ו'ו ה'ה

ועל ידי כך מוריד המתפלל כביכול השפע מלעילא לתתא, ויכלול בעשייה את היצירה, וביצירה את הבריאה ובשלתם

לעומקו של מקרא צו-פרה

הברכה לבני ישראל. שנא' וְשָׂמוּ אֶת שְׁמֵי עַל בְּנֵי וְאֵנִי אֲבָרְכֶם, וְכֹה שׁוֹפֵר הַמַּעֲבִיר דָּרְכוּ אֶת קוֹל ה', לְרוֹמֵם אֶת יִשְׂרָאֵל וְלִהְיוֹת בְּתִשְׁבּוּבָה וְלִקְשָׁרֵם אֶל כּוֹר מַחְצַבְתֶּם, אֵל בּוֹרֵאם. **כֵּן הִכְהֵן הוּא צִינּוֹר לְהַעֲבֵרֵת הַשִּׁפְעָה מִן הַשָּׁמַיִם, וְלִהְיוֹת בְּבִרְכָתוֹ אֶת כָּל הַיְקוּם כּוֹלוֹ.**

וּבַהֲקָשָׁר לְקַרְבָּנוֹת,

וְלַעֲוֹמְקוֹ שֶׁל מִקְרָא יֵאָמֵר, שֶׁבְּבִרְכָתֶם הִכְהֵנִים מִתְקַנִּים בְּעוֹלָמוֹת כְּתִיקוֹן הַנֶּאֱמָר לְעֵיל כִּנְגַד וַיִּשְׁחַט.

שֶׁכֵּן הַשְּׁמוֹת הַנ"ל הַיּוֹצֵאִים מִבְּרַכַּת הַכְּהֵנִים הֵם כִּנְגַד ג' יוֹדִי"ן שֶׁבְּבִרְכָה יִבְרַכְךָ יִשְׁמַרְךָ יֵאֵר. וְהֵם כִּנְגַד ג' יוֹדִי"ן שֶׁבְּשֵׁם הַק' שֶׁל עוֹלָם הַבְּרִיאָה כֹּזֵה:

י"ד ה"י ו"ו ה"י

וַיַּחַד עִם הַיּוֹדִד שֶׁבְּשֵׁם ה' שֶׁבְּבִרְכַּת כְּהֵנִים, י' ה' ה' ה', הֵם כִּנְגַד ד' יוֹדִי"ן שֶׁבְּשֵׁם הַק' שֶׁל עוֹלָם הַאֲצִילוֹת כֹּזֵה: י"ד ה"י ו"ו ה"י

וְאֲשֶׁר עַל כֵּן יִמְשִׁיךְ הַפְּסוּק לְהִידְרֹשׁ: הַמְזַבְּחָה עַל-הָעֵלָה שֶׁתַּעֲלֶה בְּרַכְתֶּם, וְתַעֲלֶה בְּרַכְתֶּם גַּם אֶת יִשְׂרָאֵל מֵעֵלָה מֵעֵלָה, עַד עוֹלָם הַאֲצִילוֹת כְּרִיחַ הַנִּיחּוֹחַ שֶׁל הָעֵלָה שֶׁעַל גְּבֵי הַמְזַבְּחָה, וּמִשָּׁם

פַּסְפְּסִי"ם, יוֹצֵא בְּחִילוֹף אוֹתוֹת מִן הַבְּרַכָּה שֶׁל וַיִּשְׁמַרְךָ וְהוּא נוֹטְרִיקוֹן: פֶּדָה סוּעִים פֶּתַח סוּמִים יִמִּינְךָ מְצַפִּים, וְהוּא כִּנְגַד כְּתַנַּת הַפְּסִים שֶׁהַלְבִּישׁ יַעֲקֹב אֶת יוֹסֵף וּמִשָּׁם עֵלָה לְגַדּוּלָה, וְהוּא כִּנְגַד בְּגַדֵי יִשַׁע שֶׁמִּבְּקָשִׁים הַסוּעִים וְהַסוּעָרִים מִן הַגְּלוּת לְפַקּוּחַ עֵינֵיהֶם וְלִזְכוּת לְרֵאוֹת אֶת גְּאוֹלַת יִמִּין ה' עוֹשֶׂה חֵיל. [עַל פִּי רַש"י תְּהִלִּים נה, ט'.]

דִּיּוֹנְסִי"ם יוֹצֵא בְּחִילוֹף אוֹתוֹת מִן הַבְּרַכָּה יֵאֵר י' ה' ה' [יֵאֵר-דִּיּוֹ, י' ה' ה'-נְסִים] וְהוּא נוֹטְרִיקוֹן: דָּלָה יוֹקְשִׁים וְקִבֵּץ נְפֻצִים סְמוּךְ יֵה מְלַתְנּוֹ. וְהוּא כִּנְגַד נְסִי נְסִים [דִּיּוֹ מְלִשׁוֹן דוֹ, כְּפוֹל] שֶׁמִּבְּקָשִׁים שֶׁהַק"ה יַעֲשֶׂה עִמּוֹ. וְכֵן יִרְמוֹז דִּי"ו לְמִי שֶׁאֵמַר לְעוֹלָמוֹ דִּי וַיֵּאֵמֶר לְצִרּוֹתָנוּ דִּי. [עַל פִּי רַש"י מַקָּץ, מַג, יד'.]

וּבִשְׂמִימַת לֵב, הֵם אוֹתָם הַשְּׁמוֹת הַיּוֹצֵאִים מִן הַשׁוֹפֵר בְּתַקִּיעַת מִצְוֵה שֶׁל רֵאשׁ הַשָּׁנָה וְכֵן מוֹבָא בְּמַחְזוֹרִים עַל פִּי הַס' הַק'.

וְאֲשֶׁר עַל כֵּן יֵשׁ לְהֵאִיר, שֶׁהַכְּהֵנִים וְהַשׁוֹפֵר עֲנִין אַחַד לְהֵם, לְקַשׁוֹר אֶת יִשְׂרָאֵל לְאַבִּיהֶם שֶׁבְּשֵׁמִים. וְכֵן הִכְהֵן כְּבִיכּוֹל, הוּא עֲצָמוֹ כְּהַשׁוֹפֵר הַמַּעֲבִיר אֶת

לעומקו של מקרא צו-פרה

יש ליתן טעם לג' פעמים כפיים שנאמרו בשני פסוקים אלו. **עַל כַּפֵּי, וְעַל כַּפֵּי, מְעַל כַּפֵּיהֶם.**

והנראה לומר, לעומקו של מקרא, שהם כנגד ג' ברכות בברכת כהנים, בעת נשיאת כפים.

ואשר על כן יִדְרְשׁוּ פסוקים אלו לברכת כהנים.

וינַגַּף אַתֶּם תְּנוּפָה שבזוה נָתַן פֶּחַ לברכת כהנים להיות מוֹנַפֶּת לַפְּנֵי ה'.

ויקָטַר. לפשוטו היינו שריפת הקרבן על המזבח. ולעניין ברכת כהנים ידרש על דרך הצח, מלשון קשירה, שכן בארמית ויקָטַר היינו ויקשור. שעל ידי ברכת כהנים והקרבת הקרבנות, הכהן קושר את ישראל לאביהם שבשמים.

ישתלשל השפע מהקב"ה שאומר לאדם: אמרתי ונעשה רצוני, וזה נחת רוח שלי הוא ריח הניחוח, המוריד השפע אל האדם המקריב והמתקרב.

ויִתֵּן מִנְשָׁה מִן-הַדָּם עַל-תְּנוּפֵךְ אֲזַנְךָ
הַמִּנִּית וְעַל-בְּהֵן יָדְךָ הַמִּנִּית וְעַל-
בְּהֵן רַגְלֶךָ הַמִּנִּית וַיִּזְרַק מִנְשָׁה אֶת-
הַדָּם עַל-הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב (ח,כד')

יש ליתן טעם מדוע נקט דווקא צד ימין.

ויש לומר כנ"ל כי ימין היא החסד, ועל ידי ג' תיקונים הנ"ל הכהן שהוא איש החסד ככתוב [דברים לג, ח'] תִּמְיִד וְאוֹרִיד לְאִישׁ חֲסִידֶךָ, מושך על ידי עבודתו שפע חסד מעולם האצילות בהשתלשלות לכל העולמות, עד עולם העשיה.

ויתן את-הפֶלַעַל כַּפֵּי אֶהְרֹן וְעַל כַּפֵּי בְּגָדוֹ
וַיִּגַּף אַתֶּם תְּנוּפָה לַפְּנֵי ה':
ויקח מִנְשָׁה אֶתֶּם מְעַל כַּפֵּיהֶם ויקָטַר
הַמִּזְבֵּחַ עַל-הַעֲלֵה מִלְאִים הֵם לְרִיחַ נִיחֹם אֲשֶׁה
הוא לה':
(ח,כד'-כח')

לעומקו של מקרא צו-פרה

בְּיָוֶם הַשְּׁלִישִׁי וּבְיָוֶם הַשְּׁבִיעִי יִטְהַר וְאִם-לֹא יִתְחַטָּא בְּיָוֶם הַשְּׁלִישִׁי וּבְיָוֶם הַשְּׁבִיעִי לֹא יִטְהַר: {יג} כָּל-הַנִּגָּע בְּמַת כַּנְפֵשׁ הָאָדָם אֲשֶׁר-יָמוּת וְלֹא יִתְחַטָּא אֶת-מִשְׁכַּן יְהוָה טָמֵא וּנְכַרְתָּהּ הַגִּפְשׁ הַהוּא מִיִּשְׂרָאֵל כִּי מִי נִדָּה לֹא-זָרַק עָלָיו טָמֵא יִהְיֶה עוֹד טָמְאָתוּ בּוֹ: {יד} זֹאת הַתּוֹרָה אֲדָם כִּי-יָמוּת בְּאֵהָל כָּל-הַבָּא אֶל-הָאֵהָל וְכָל-אֲשֶׁר בְּאֵהָל יִטְמָא שְׁבַעַת יָמִים: {טו} וְכֹל כְּלֵי פְתוּחַ אֲשֶׁר אִין-צְמִיד פְּתִיל עָלָיו טָמֵא הוּא: {טז} וְכֹל אֲשֶׁר-יִגָּע עַל-פְּנֵי הַשְּׂזֵה בַחֲלֵל-חֶרֶב אוֹ בְּמַת אוֹ בְּעֶצֶם אָדָם אוֹ בְּקֶבֶר יִטְמָא שְׁבַעַת יָמִים: {יז} וְלִקְחוּ לְטָמֵא מִעֶפֶר שֹׂרֶפֶת הַחַטָּאת וְנָתַן עָלָיו מֵיִם חַיִּים אֶל-כָּל: {יח} שְׁנֵי וְלִקְחַת אֲזוֹב וְטָבַל בְּמֵיִם אִישׁ טְהוֹר וְהִזָּה עַל-הָאֵהָל וְעַל-כָּל-הַכֵּלִים וְעַל-הַגִּפְשׁוֹת אֲשֶׁר הָיוּ-שָׂם וְעַל-הַנִּגָּע בְּעֶצֶם אוֹ בַחֲלֵל אוֹ בְּמַת אוֹ בְּקֶבֶר: {יט} וְהִזָּה הַטְּהַר עַל-הַטָּמֵא בְּיָוֶם הַשְּׁלִישִׁי וּבְיָוֶם הַשְּׁבִיעִי וְחִטְאוּ בְּיָוֶם הַשְּׁבִיעִי וַכִּבֵּס בְּגָדָיו וְרַתֵּץ בְּמֵיִם וְטָהַר בְּעָרֵב: {כ} וְאִישׁ אֲשֶׁר-יִטְמָא וְלֹא יִתְחַטָּא וּנְכַרְתָּהּ הַגִּפְשׁ הַהוּא מִתּוֹךְ הַקֹּהֵל כִּי אֶת-מִקְדָּשׁ יְהוָה טָמֵא מִי נִדָּה לֹא-זָרַק עָלָיו טָמֵא הוּא: {כא} וְהִזָּה לָהֶם לַחֲקֹת עוֹלָם וּמִזֶּה מִי-הַנִּדָּה וַכִּבֵּס בְּגָדָיו וְהַנִּגָּע בְּמֵי הַנִּדָּה יִטְמָא עַד-הָעָרֵב: {כב} וְכָל אֲשֶׁר-יִגָּע-בּוֹ הַטָּמֵא יִטְמָא וְהַגִּפְשׁ הַנִּגְעַת תִּטְמָא עַד-הָעָרֵב: (פ)

פרשת פרה

פסוקי פרשת פרה לקריאה במפטיר
במדבר פרק-יט א-כב

{א} וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַהֲרֹן לֵאמֹר: {ב} זֹאת תִּקַּח הַתּוֹרָה אֲשֶׁר-צִוָּה יְהוָה לֵאמֹר דָּבָר | אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ אֵלֵיהֶם פָּרָה אֲדָמָה תְּמִימָה אֲשֶׁר אִין-בַּה מוֹם אֲשֶׁר לֹא-עֵלָה עָלֶיהָ עַל: {ג} וַנִּמְתָּם אֹתָהּ אֶל-אֱלֻעָזָר הַכֹּהֵן וְהוֹצִיא אֹתָהּ אֶל-מַחֲוֵץ לַמִּחְנֶה וְשִׁתַּט אֹתָהּ לַפְּנִי: {ד} וְלָקַח אֱלֻעָזָר הַכֹּהֵן מִדְּמָה בְּאֲצִבְעוֹ וְהִזָּה אֶל-נֶכַח פְּנֵי אֹהֶל-מוֹעֵד מִדְּמָה שָׂבַע פְּעָמִים: {ה} וְשָׂרַף אֶת-הַפָּרָה לְעִינָיו אֶת-עֵרְוָה וְאֶת-בְּשָׂרָהּ וְאֶת-דְּמָה עַל-פְּרֹשֶׁה יִשְׂרָאֵל: {ו} וְלִקְחַת הַכֹּהֵן עֵץ אַרְזוֹ וְאֲזוֹב וּשְׁנֵי תוֹלַעֲת וְהִשְׁלִיךְ אֶל-תּוֹךְ שֹׂרֶפֶת הַפָּרָה: {ז} וַכִּבֵּס בְּגָדָיו הַכֹּהֵן וְרַתֵּץ בְּשָׂרוֹ בְּמֵיִם וְאֶחָד יָבֵא אֶל-הַמִּחְנֶה וְטָמֵא הַכֹּהֵן עַד-הָעָרֵב: {ח} וְהִשְׂרַף אֹתָהּ יַכִּבֵּס בְּגָדָיו בְּמֵיִם וְרַתֵּץ בְּשָׂרוֹ בְּמֵיִם וְטָמֵא עַד-הָעָרֵב: {ט} וְאֶסְף | אִישׁ טְהוֹר אֶת אֶפֶר הַפָּרָה וְהַגִּיִם מַחֲוֵץ לַמִּחְנֶה בְּמִקְוֵם טְהוֹר וְהִזָּה לְעוֹלַת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁמֶרֶת לְמֵי נִדָּה חַטָּאת הוּא: {י} וַכִּבֵּס הָאֶסְף אֶת-אֶפֶר הַפָּרָה אֶת-בְּגָדָיו וְטָמֵא עַד-הָעָרֵב וְהִזָּה לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְלִגְרָ וְלִגְרָ הִגֵּר בְּתוֹכָם לַחֲקֹת עוֹלָם: {יא} הַנִּגָּע בְּמַת לְכָל-גִּפְשׁ אָדָם וְטָמֵא שְׁבַעַת יָמִים: {יב} הוּא יִתְחַטָּא-בּוֹ

לעומקו של מקרא צו-פרה

כדכתיב **זאת התורה אדם פי-ימות**
באהל (יט,יד), ודרשו (זהר חדש
ספרא תנינא) **אין התורה מתקיימת**
אלא בְּמִי שְׁמִיט עֲצֻמוֹ עָלֶיהָ
ופירשוה שם **דמשפדלין באורייתא**
לשמה.

וזה שנאמר **חקת התורה** ולא **חקת**
הפרה. ותדרש הפרשה **כמיין חומר**
לדרך לימוד התורה:

ויקחו אליה, כנאמר **כי לקח טוב נתתי**
לכם, תורתי אל תעזובו, **ויחדשו בה**
חידושי תורה, אע"פ שהכל נאמר לך
מסיני, לכן נאמר **ויקחו אליה**.

פְּרָה אֲדָמָה תְּמִימָה ירמוז **לפשט**
רמז, **דרש וסוד**.

פְּרָה נוטריקון פשט רמז,
אֲדָמָה ירמוז **לדרש**, **המְדָמָה** מילתא
למילתא,

תְּמִימָה, ירמוז **לסוד**, שהסוד **מֵאֶחָד**
כל הקצוות, ועושה הכל **אחד**,
והתמימות מורה על אחדות הקצוות.
כסוד שמע ישראל וגו' אחד.

אֲשֶׁר אֵין-בֶּה מוֹם, **אֲשֶׁר לא-עָלָה**
עָלֶיהָ עַל. אם אין בה **מו"מ** והוא
משא ומתן בלימוד, הרי **שלא עלה**

לביאור פרשת פרה לעומקו של מקרא:

יש ליתן טעם מדוע יקרא הכתוב
לחוקה זו **חקת התורה** ולא **חקת**
הפרה או **חקת הטהרה**.

והאור החיים הק' הטעימנו בזה צוף
דבש אמרי אל, כלשונו.

וסיכום דבריו **שעל ידי קבלת התורה**
נבדלנו מן העמים, **ונעשינו חטיבה של**
קדושה עליונה **לגבי טומאה וטהרה**,
מה שאין כן אצל אומות העולם שאין
מטמאין באהל.

ומאחר ונסבבה חקת הטהרה מחקת
התורה, לכן קרא לחקת הטהרה **חקת**
התורה.

ובדרך רמז הוסיף שאם יקיימו מצוה זו
של **חקת הטהרה**, מעלה עליהם הכתוב
כאלו קיימו **חקת התורה** אשר צוה ה'.

עד כאן סיכום פירושו של האוה"ה
הק'.

ואשר על כן, תרמוז הפרשה לדרך
לימוד התורה.

לעומקו של מקרא צו-פרה

וְאֵת בְּשָׂרָהּ הוּא הַסּוּד הַחֲבוּי מִתַּחַת
הַפֶּשֶׁט הַנִּגְלָה.

וְאֵת דְּמָהּ הוּא הַדְּרָשׁ, עַל דְּרַךְ הַצַּחֲוֹת
הַכְּתוּב: וְאָךְ אֵת דְּמֻכְּם לְנִפְשֵׁיכֶם
אֲדַרְשׁ,

עַל פְּרִשָּׁה, הוּא הַרְמֵז הַפְּרוּשׁ מִן
הַפֶּשֶׁט מִן הַדְּרָשׁ וּמִן הַסּוּד, וּרְמוֹז עַל
פִּירוּשָׁם.

וְהֵם, אַרְבַּעַת חֲלָקֵי הַפְּרָד"ס, מְעוּרִים
זֶה בְּזֵה וּמְלִיּוּם זֶה לְזֶה, כְּסוּד הַכְּרוּבִים
בַּעַת אֲשֶׁר עוֹשִׂים רְצוֹנֵנוּ שֶׁל מְקוֹם,
כְּכָתוּב כְּמַעַר אִישׁ וְלִיּוֹת. (מַלְכִים א,
ז, לז')

כְּמַעַר אִישׁ כֵּן יִהְיֶה לִיְמוּד הַתּוֹרָה
בְּכָל־לוֹתָהּ כְּאִישׁ הַמְּעַרָה מְכַלֵּי לְכָל־י,
מִפֶּשֶׁט לְרֵמֵז וּמִרְמֵז לְדְרָשׁ וּמִדְרָשׁ
לְסוּד. וְלִיּוֹת, שִׁיחֵיו הַפִּירוּשִׁים לְיִנִּית
תָּן זֶה לְזֶה, (כְּפִירוּשׁ הַרְלֵב"ג שֶׁם),
כְּכָתוּב (מִשְׁלֵי א') כִּי לְיִנִּית תָּן הֵם
לְרֵאשֻׁף.

וְלִהְיֶה הַדְּרָשָׁה עַל דְּרַךְ לִיְמוּד
הַתּוֹרָה

וְלִקְחַת הַפֶּהָן הוּא הַלּוּמֵד מֵאֲהַבָּה,
כְּבִרְכַת הַכֶּהֵן לְבִרְךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל
בְּאֲהַבָּה, עֵץ אֶרֶז הֵן הַהֲלָכוֹת אֲשֶׁר
נְטוּעוֹת כְּאֲרֻזִים עֲלֵי מַיִם. וְאֶזוֹב הֵם
סְפָרֵי הַמּוֹסֵר הַמְּלַמְדִים כִּי־צַד לְהַתְנַהֵג
בְּעִנְיָה כְּאֶזוֹב. וְשְׁנֵי תוֹלְעֵת הִיא

עֲלֵיהָ עוֹל, שְׁלֵא קָבַל עַל עֲצֻמוֹ עוֹל
תּוֹרָה.

וּנְתַתֶּם אֹתָהּ אֶת הַתּוֹרָה שֶׁלְמַדְתֶּם עִם
חִידוּשֶׁיהָ, אֶל אֱלֻעֶזֶר, וְכֹאמְרוּ אֶל-
עֶזֶר, לְבַקֵּשׁ מִמִּי שֶׁהַחֲכֵמָה שֶׁלּוֹ
שִׁיעֶזֶר לְלוּמֵד בְּפִירוּשָׁה.

הַפֶּהָן, הוּא הַלּוּמֵד הַמְּשַׁרְתׁ לְפָנֵי ה',
וְהוֹצִיא אֹתָהּ אֶת הַתּוֹרָה עַל חִידוּשֶׁיהָ,
אֶל מַחֲוִץ לְמַחְנָה וּדְפִירֵשׁ רַש"י [שַׁבַּת
קד.]. ד"ה פֶּה פִּתּוּחַ. בְּעַת הַמְּכַנְסִים
פְּנֵר, לְהִיּוֹת נַחֲלַת הַכֹּלֵל.

וְשַׁחַט אֹתָהּ לְפָנָיו. כְּשׁוֹלְחַן הָעֶרּוּךְ
לְפָנֵי הַסּוּעָדִים.

וְהִנֵּה אֶל נֹכַח פְּנֵי אֱהֵל מוֹעֵד מִדְּמָה
שְׁבַע פְּעֻמִּים וְהוּא כְּנֹגֵד שֶׁבַע שָׁנִים
שֶׁתְּלַמִּיד יוֹשֵׁב עַל לִיְמוּדוֹ בְּהַתְמַדָּה וְאִין
אוֹר שֶׁל גִּיהֵנוּם שׁוֹלֵט בּוֹ, כְּסַלְמַנְדְּרָא
הַזֹּאת שְׁאִין הָאוֹר שׁוֹלֵט בָּהּ. [חֲגִיגָה כז.
וּרַש"י שֶׁם].

וְשָׂרְף הַכּוּוֹנָה יִלְמַד בְּאֵשׁ קֹדֶשׁ שֶׁל
הַלִּיְמוּד. וְלִמְפָרַע נִקְרָא וּפְרִשׁ בְּשַׁפְתּוֹ
אֶת לִיְמוּדוֹ, כְּמוֹ שְׁאֲמָרוּ כִּי חַיִּים הֵם
לְמוֹצֵיאֵיהֶם בַּפֶּה. (עִירוּבִין נד.)

אֵת עֲרָה וְאֵת בְּשָׂרָהּ וְאֵת דְּמָה עַל
פְּרִשָּׁה, הֵם אַרְבַּע חֲלָקֵי הַלִּיְמוּד, פֶּשֶׁט
רְמֵז דְּרַשׁ סוּד.

אֵת עֲרָה הוּא הַפֶּשֶׁט הַנִּגְלָה לְעֵין כָּל,
וְכֶשֶׁם שֶׁמִּפְשִׁיטִים אֶת הָעוֹר.

לעומקו של מקרא צו-פרה

להתחזק, **יִכְבֵּס בְּגָדָיו בַּמַּיִם וְרִחַץ בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד הָעֶרְבֹ, ויחזור להמית עצמו באהלה של תורה עד שיתקיים והערב נא, כאמור.**

וְאָסַף אִישׁ טְהוֹר הֵם הַתַּלְמִידִים הַטְהוּרִים, אֶת אֶפְרַת הַפָּרָה אֶת כָּל הַחִידוּשִׁים שְׁנוּתָרוּ מִלִּמּוּד הַתּוֹרָה הַק' בַּאֲשׁ קֹדֶשׁ, וְהִנִּיט מִחוּץ לַמִּתְנָה וּפִיץ אֶת הַתּוֹרָה הַק' בְּרַבִּים כַּעֲיֵן יִפּוּצוּ מִעֵינֹתֶיךָ חוּצָה.

בְּמָקוֹם טְהוֹר, זֶה יִהְיֶה לְנַחַת רוּחַ בְּעוֹלָם עֲלִיּוֹן, הוּא הַמָּקוֹם הַטְהוֹר.

וְהִתְהַלַּח לְעֵדֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל סֹדֵר לִמּוּד זֶה יִהְיֶה לְמִשְׁמַרְתָּ, שֶׁתְּהֵא הַתּוֹרָה שׁוֹמֵרֵת עַל לִמּוּדֶיהָ, וּכְפִיּוּטוֹ שֶׁל הָאֵר"י הַק' בְּהַקְדַּמְתּוֹ לְסַעֲוֹדַת שַׁבַּת שְׁחֵרִית: וְאֵלֶיךָ מִלְּפָנֶיךָ יִהְיוֹן לְרַקִּיעֶיךָ. וְשֶׁמֶן מִאֵן שְׂרָפָה. הֵלָא הֵהוּא שְׂמִשָּׁא, שְׁחִידוּשֵׁי הַתּוֹרָה הָאֵלֶּה יִהְיוּ לְשַׁבְעָה רַקִּיעִים שֶׁמֶן שׁוֹכֵן מְעוֹנִים שֶׁמֶשׁ וּמִגֵּן ה' אֲלֵיכֶם. וְהֵינּוּ דֹאמְרוּ תּוֹרָה מִגֵּנָא וּמִצְלָא. מִגֵּינָה עַל לִמּוּדֶיהָ וּמִצְלָתָם.

לְמִי נִדָּה לְטַהַר אֶת הַלּוֹמְדִים כְּמוֹ מִי מִקּוֹה טְהוֹרָה, תְּשַׁאֲת הוּא לְתַטְאֵם וּלְזַכְכֶם.

ההתמדה כפי שאמרו שלומד שבע שנים עד שיוצאת תולעת מאש לימודו הנקראת סלמנדרה. **וְהַשְּׂלִיף אֶל תּוֹף שְׁרַפְתָּ הַפָּרָה, ויבלול את כולן בלימודו.**

וְכִבֵּס בְּגָדָיו. בְּגָדָיו הֵם חִידוּשָׁיו שְׁבָהֵם הוּא מִתְלַבֵּשׁ, יִהְיוּ מְלוּבְנִים לְלֹא רַבֵּב. וְרִחַץ בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם, בְּשָׂרוֹ הוּא מֵה שְׁמַתַּחַת לְלִבּוּשׁ וְהוּא עוֹמְקָה שֶׁל תּוֹרָה, וְאַחַר יָבֹא אֶל הַמִּתְנָה, כְּפִי שֶׁאֵמְרוּ אֲשֶׁרֵי מִי שְׁבֹא לְכַאֵן וּתְלַמּוּדוֹ בִּידוֹ.

וְטָמֵא עַד הָעֶרְבֹ. טָמֵא"א בְּגִימְטְרִי' נ', הֵם חֲמִישִׁים שְׁעָרֵי בִינָה. עַד הָעֶרְבֹ עַד שִׁתְּקִיִּים בּו "וְהָעֶרְבֹ נָא". כְּלוֹמֵר, עַד שִׁיגִיעַ לְשַׁעַר הַחֲמִישִׁים שֶׁל "וְהָעֶרְבֹ נָא".

וְעוֹד, שֶׁלֹּא יִסְתַּפֵּק בְּנֵי שְׁעָרִים אֱלֹהִים, אֲלֹא יִשְׁאֵף לְנֵי שְׁעָרִים וְאַחַד. וְאֲשֶׁר עַל כֵּן מִבְּקָשִׁים וְהָעֶרְבֹ נָא.

וְהַשְּׂרָף אֶתְהָ. יְרָשׁ שְׂרָף מִלְּשׁוֹן רַפְיוֹן. מִי שְׂרָפּוּ יָדָיו בְּדַבְרֵי תּוֹרָה, יַעֲשֶׂה כְּסֹדֵר הָאֵמֹר כְּדִי

לעומקו של מקרא צו-פרה

**תְּמִיד, כְּשֵׁם שְׂאֵי אֶפְשָׁר לוֹ לְאָדָם
לְשַׁכַּח כְּפוֹת יָדָיו, כִּי וְאֲנֹכִי לֹא
אֶשְׁכַּח. לְחֻקַּת עוֹלָם, וְאֵהִיָּה לֵה חוּמַת
אֵשׁ סָבִיב, לְעוֹלָם הַזֶּה וְלְעוֹלָם הַבֶּא.**

**וְלִית מִילְתָּא דְלֹא רְמִיזָא
בְּאוּרִייתָא, וְכִפִּי שְׁאֲמְרוּ חֲזוּ"ל
(בְּרִכּוֹת טז תוּס' שֵׁם) עַל סְמִיכוֹת
הַפְּסוּקִים מֵה-טָבוּ אֶהְלִיף יַעֲקֹב
כְּנֻחָלִים נְטִיּוֹ וְגו'. (בְּמִדְבָר כד, ה'ו').**

מדוע נסמכו נחלים לאהלים לומר לך
מה נחלים מעלין את האדם מטומאה
לטהרה, אף אהלים של תורה מעלין
את האדם מכף חובה לכף זכות.

**וְאִשֶׁר עַל כֵּן קָשַׁר הַכְּתוּב אֶת טְהַרְת
הַפְּרָה לְטוּמְאַת אֵהֵל עַד שְׁדַרְשׁוּ חֲזוּ"ל,
אָדָם כִּי יָמוּת בְּאֵהֵל, בְּאֵהֵלָה שֶׁל
תּוֹרָה. שְׁאֵהֵל הַתּוֹרָה מְטַהֵר אֶת הָאָדָם,
וּמַעֲלֵהוּ מִכַּף חוּבָה לְכַף זְכוּת, כְּטַהַרְת
אֶפְרָה.**

**חֲטָאֵת הוּא, לִיְמוּדוֹ יֵהִיָּה לוֹ כְּקַרְבֵּן
חֲטָאֵת לִפְנֵי ה', כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר (בְּרִכּוֹת ה.).
בְּחֶסֶד וְאִמַּת יִכּוּפֵר עוֹוֹן שְׁכַל הָעוֹסֵק
בְּתוֹרָה מוּחְלִין לוֹ כָּל עוֹנוֹתָיו.**

**וְכִכְּסֵי הָאֶסֶף אֶת אֶפְרָה הַפְּרָה אֶת
בְּגָדָיו.**

ויהיה אפר הפרה כמין נוטריקון וידרש
כמין חומר: אפר אלף פי רבנן
הפר"ה האומרים פרושם הערב,
שהאוסף את דברי התורה הנאמרים
בישיבה, כמכבס וקמלפן את בגדיו
ולבושו לחיי העולם הבא,

**וְהִיָּתָה הַתּוֹרָה הַזֹּאת וְסִדְרָה לִיְמוּד זֶה
לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְלִגְרָה הֶגֶר בְּתוֹכָם, לְחֻקַּת
עוֹלָם.**

**וְלִגְרָה הֶגֶר בְּתוֹכָם, הִיא הַנְּשֻׁמָּה הַק',
הַגְּרָה בְּתוֹכָם שֶׁל הַלּוּמְדִים עַד עַתָּה
פְּקוּדָה.**

**לְחֻקַּת עוֹלָם. שְׁעַל יְדֵי כֵךְ יַעֲיֵד רַבּוֹן
הָעוֹלָמִים עַל כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל הֵן עַל כְּפִיָּם
חֻקְתֵיךְ חוּמְתֵיךְ נְגִדֵי תְּמִיד (יִשְׁעִיָּה
מט, טז).**

**וְכַמְדַּרְשׁ רַבָּה (שֶׁה"ש פ'ר' ח'), מֵאֵי
הֵן עַל כְּפִיָּם חֻקְתֵיךְ חוּמְתֵיךְ נְגִדֵי**

לעומקו של מקרא צו-פרה

לְכֶם לֵב חֲדָשׁ וְרוּחַ חֲדָשָׁה אִתְּמוּן
בְּקִרְבְּכֶם וְהִסְרֵתִי אֶת לֵב הָאָדָם
מִבְּשָׂרְכֶם וְנִתְּתִי לְכֶם לֵב בְּשָׂר׃
{כז} וְאֵת רוּחִי אִתְּמוּן בְּקִרְבְּכֶם וְעֲשִׂיתִי
אֵת אֲשֶׁר בְּחֻזִּי תִּלְכוּ וּמִשְׁפָּטֵי תִשְׁמְרוּ
וְעֲשִׂיתֶם׃ {כח} וַיִּשְׁבְּתֶם בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר
נָתַתִּי לְאַבְתִּיכֶם וְהִייתֶם לִי לְעָם וְאֲנֹכִי
אֶהְיֶה לְכֶם לאלהים׃ {כט} וְהוֹשַׁעְתִּי
אֶתְכֶם מִכָּל טְמְאוֹתֵיכֶם וְקִרְאתִי אֵל
הַדָּגָן וְהַרְבִּיתִי אֹתוֹ וְלֹא אִתְּמוּן עֲלֵיכֶם
רָעָב׃ {ל} וְהִרְבִּיתִי אֶת פְּרֵי הָעֵץ
וְתִגְוַבְתַּת הַשָּׂדֶה לְמַעַן אֲשֶׁר לֹא תִקְחוּ
עוֹד חֶרֶף רָעָב בְּגוֹיִם׃ {לא} וַיִּנְקְרַתֶם
אֶת דְּרָכֵיכֶם הַרְעִים וּמַעַלְלֵיכֶם אֲשֶׁר
לֹא טוֹבִים וּנְקֻטָּתֶם בְּפִנְיֶיכֶם עַל
עוֹנְתֵיכֶם וְעַל תּוֹעֲבוֹתֵיכֶם׃ {לב} לֹא
לְמַעַנְכֶם אֲנִי עוֹשֶׂה נְאֻם אֲדֹנָי אלהים
יִנְדַע לְכֶם בּוֹשׁוּ וְהִכְלִמוּ מִדְּרָכֵיכֶם בֵּית
יִשְׂרָאֵל׃ {ס} {לג} פֹּה אָמַר אֲדֹנָי
אלהים בְּיוֹם טְהָרֵי אֶתְכֶם מִכָּל
עוֹנוֹתֵיכֶם וְהוֹשַׁבְתִּי אֶת הָעָרִים וְנִבְנוּ
הַחֲרֻבוֹת׃ {לד} וְהִאֲרִץ הַנְּשֻׁמָּה תִעֲבֹד
תַּחַת אֲשֶׁר הִיְתָה שְׂמָמָה לְעֵינַי כָּל
עוֹבְרִי׃ {לה} וְאָמְרוּ הָאֲרִץ הַלְזוּ
הַנְּשֻׁמָּה הִיְתָה כִּגְוַן עֵדוֹ וְהָעָרִים הַחֲרֻבוֹת
וְהַנְּשֻׁמּוֹת וְהַנְּהַרְסוֹת בְּצוּרוֹת יִשְׁבוּ׃
{לו} וַיִּדְעוּ הַגּוֹיִם אֲשֶׁר יִשְׁאַרוּ
סְבִיבוֹתֵיכֶם כִּי אֲנִי יְהוָה בְּנִיתִי
הַנְּהַרְסוֹת נִטְעַתִּי הַנְּשֻׁמָּה אֲנִי יְהוָה
דִּבַּרְתִּי וְעֲשִׂיתִי׃

הפטרת פרשת פרה

פסוקי ההפטרה

יחזקאל לו, טז-לח (ספרדים): יחזקאל
לו, טז-לו)

{טז} וַיְהִי דְבַר יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃
{יז} בֶּן אָדָם בֵּית יִשְׂרָאֵל יוֹשְׁבִים עַל
אֲדָמְתְּמוּ וַיִּטְמְאוּ אוֹתָהּ בְּדַרְכֵיכֶם
וּבַעֲלִילוֹתֶם כְּטִמְאַת הַנְּדָה הִיְתָה דַרְכְּכֶם
לִפְנָי׃ {יח} וְאֲשַׁפֵּךְ חַמְתִּי עֲלֵיכֶם עַל
הַדָּם אֲשֶׁר שָׁפַכְתֶּם עַל הָאֲרִץ וּבְגִלוּיֵיכֶם
טְמְאוּתָהּ׃ {יט} וְאֶפְיֵץ אֹתְם בְּגוֹיִם וַיִּזְרוּ
בְּאֲרָצוֹת כְּדַרְכֵיכֶם וּכְעֲלִילוֹתֶם שִׁפְטֵתִים׃
{כ} וַיָּבֹאוּ אֵל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר בָּאוּ שָׁמָּה
וַיַּחְלִלוּ אֶת שֵׁם קְדוֹשִׁי בְּאֹמַר לְהֶם עִם
יְהוָה אֱלֹהֵי וּמֵאֲרָצוֹ יִצְאוּ׃ {כא} וְאֶחְמַל
עַל שֵׁם קְדוֹשִׁי אֲשֶׁר חִלְלוּהוּ בֵּית
יִשְׂרָאֵל בְּגוֹיִם אֲשֶׁר בָּאוּ שָׁמָּה׃ {פ'
{כב} לָכֵן אָמַר לְבֵית יִשְׂרָאֵל פֹּה אָמַר
אֲדֹנָי אלהים לֹא לְמַעַנְכֶם אֲנִי עוֹשֶׂה בֵּית
יִשְׂרָאֵל כִּי אִם לְשֵׁם קְדוֹשִׁי אֲשֶׁר
חִלַּלְתֶּם בְּגוֹיִם אֲשֶׁר בָּאתֶם שָׁמָּה׃
{כג} וְקִדְשֵׁתִי אֶת שְׁמִי הַגָּדוֹל הַמְחֻלָּל
בְּגוֹיִם אֲשֶׁר חִלַּלְתֶּם בְּתוֹכְכֶם וַיִּדְעוּ
הַגּוֹיִם כִּי אֲנִי יְהוָה נְאֻם אֲדֹנָי אלהים
בְּהַקְדְּשֵׁי בְכֶם לְעֵינֵיכֶם׃ {כד} וְלִקְחֵתִי
אֶתְכֶם מִן הַגּוֹיִם וְקִבְּצֵתִי אֶתְכֶם מִכָּל
הָאֲרָצוֹת וְהִבֵּאתִי אֶתְכֶם אֵל אֲדָמְתְּכֶם׃
{כה} וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מִיַּם טְהוֹרִים
וְטָהַרְתֶּם מִכָּל טְמְאוֹתֵיכֶם וּמִכָּל
גִּלוּלֵיכֶם אֲטַהֵר אֶתְכֶם׃ {כו} וְנִתְּתִי

לעומקו של מקרא צו-פרה

ובזה נראה ההקשר לעין כל, כפי שמובא בפרשת פרה עצמה הביטוי של "זריקת מי טהרה": [במדבר יט, יג] פִּי מִי נִדָּה לֹא-וַיִּרְקַע עָלָיו טָמֵא יִהְיֶה עוֹד טָמְאָתוֹ כּוּ: כן בהפטרה אומר הנביא: [פסוק כה'] וַיִּזְרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מֵיִם טְהוֹרִים.

אלא שבהפטרה מכוונים הדברים לטהרה רוחנית של תשובה, וכונתו בזה טהרה רוחנית של מעשה התשובה.

וייש ליתן טעם לכך שחז"ל ראו להסמיך טהרה רוחנית לטהרה הגוף.

ולעומקו של מקרא יש לומר שלמדו לעשות כן מתוך פסוקי התורה עצמה, שכן התורה עצמה קראה לטהרת מי הנדה של אפר הפרה תְּקַת הַתּוֹרָה ולא חקת הפרה או חקת הטהרה.

וכפי שהטעימנו בזה האור החיים הק' צוף דבש אמרי אֵל, כלשונו: וסיכום דבריו שעל ידי קבלת התורה נבדלנו מן העמים, ונעשינו חטיבה של קדושה עליונה לגבי טומאה וטהרה, מה שאין כן אצל אומות העולם שאין מטמאין באהל, כי אין אצלם ענין של קבלת התורה.

(ס) {לז} פה אָמַר אֲדַנִּי אֱלֹהִים עוֹד זֹאת אֲדַרְשׁ לְבֵית יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת לָהֶם אֲרָבָה אַתֶּם פְּצֹאן אָדָם: {לח} פְּצֹאן קַדְשִׁים פְּצֹאן יְרוּשָׁלַם בְּמוֹעֲדֶיהָ כִּן תַּהְיֶינָה הַעָרִים הַחֲרֻבוֹת מְלֹאוֹת צֹאן אָדָם וְיָדְעוּ כִּי אֲנִי יְהוָה:

בביאור ההפטרה ושייכותה לפרשת פרה

בברייתא במסכת מגילה [ל]. מובא: בשלישית פרה אדומה (במדבר י"ט), ומפטירין "וזרקתי עליכם" (יחזקאל ל"ו, כה).

וכוונת הברייתא לומר שבשבת השלישית מבין ארבע השבתות שמפטירין בפרשות המיוחדות לקראת חג הפסח, מפטירין בפרשת פרה אדומה, כדי להזהיר לבני ישראל להטהר לפני הרגל. ואשר על כן קבעו להפטרתה נבואה הדומה לה ביחזקאל ל"ו.

אלא שבשימת לב, בעוד שפרשת פרה אדומה הציווי הוא על טהרת הגוף על ידי מְזַה מִי-הַנִּדָּה שהוא בשר ודם, הנביא בהפטרה לעומת זאת מדבר על טהרה רוחנית בידי הקב"ה: וַיִּזְרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מֵיִם טְהוֹרִים וַיְטַהַרְתֶּם מִכָּל טָמְאוֹתֵיכֶם וּמִכָּל גִּלוּלֵיכֶם אֲטַהַר אֶתְכֶם:

לעומקו של מקרא צו-פרה

והיא הטהרה הנרצית לפני חג הפסח,
טהרה שתבוא עמה טהרה רוחנית
לפני ה', כפי הבטחת הנביא: וְנִתְּתִי
לְכֶם לֵב חֲדָשׁ וְרוּחַ חֲדָשָׁה אֲתֹן
בְּקֶרְבְּכֶם וְאֶת רוּחִי אֲתֹן בְּקֶרְבְּכֶם
בב"א.

ובדרך רמז הוסיף שאם יקיימו מצוה זו
של חקת הטהרה, מעלה עליהם הכתוב
כאלו קיימו חקת התורה אשר צוה ה'.

ולעומקו של מקרא נאמר שהוא כעין
המשכה של ההשפעה מלמטה
למעלה. מחקת הפרה לחקת התורה.

והוא הדין בהמשכה של ההשפעה
מלמעלה למטה. וכפי שמבואר
בהפטרה.

שכאשר יקיימו את מצוות התורה
שנאמר בה חקת התורה, מעלה עליהם
הכתוב כאלו קיימו חקת הפרה אשר
צוה ה'.

והוא כעין מה שדרשו חז"ל במסכת
ברכות [ברכות טז. ותוס' שם] על
סמיכות הפסוקים מה-טָבוּ אֱהָלֶיךָ
יַעֲקֹב בְּנִחְלִים נְטִיּוֹ וגו'. [במדבר כד,
ה'ו'] מדוע נסמכו נחלים לאהלים
לומר לך מה נחלים מעלין את האדם
מטומאה לטהרה, אף אהלים של
תורה מעלין את האדם מכף חובה לכף
זכות.

בכל ענייני הקונטרס ניתן לפנות

לטל': 052-7675895

גור-אריה צור

מודיעין עילית

ניתן להצטרף לתפוצת מייל

דוא"ל: leshem895@gmail.com

